

24.11.2015

Viite Asiantuntijakutsu 4.11.2015

Asia **Asiantuntijalausunto perustuslakivaliokunnalle: HE 73/2015 vp ja LA 27/2015 vp**

Valtion talousarviossa puoluetukeen varatun määrärahan myöntämispäätöksen valmistelu valtioneuvostossa kuuluu valtioneuvoston kanslialle. Avustuksen myöntää hakemuksesta valtioneuvosto ja avustuksen maksaa valtioneuvoston kanslia. Puoluetuen myöntäminen edellyttää sen hakemista.

Hallituksen esityksessä laeiksi puoluelain sekä ehdokkaan vaalirahoituksesta annetun lain muuttamisesta esitetään, että puoluetukea voisi jatkossa saada eduskuntapuolueiden lisäksi puolue, joka saa vähintään kahden prosentin valtakunnallisen kannatuksen eduskuntavaaleissa. Tällaiselle puolueelle myönnettävä avustus olisi hallituksen esityksen mukaan kolmasosa siitä, mitä eduskunnassa edustettuna olevalle puolueelle myönnetään yhtä edustajanpaikkaa kohti.

Valtioneuvoston kanslia pitää tärkeänä, että muille kuin eduskuntapuolueille myönnettävän puoluetuen määräytymisperuste on määriteltävä laissa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että puoluelain 9 e §:ssä kuvattu puoluetuen valvontatehtävä siirretään oikeusministeriöltä Valtiontalouden tarkastusviraston tehtäväksi.

Perustuslain 90 §:n 2 momentin mukaan valtion taloudenhoidon ja valtion talousarvion noudattamisen tarkastamista varten eduskunnan yhteydessä on riippumaton Valtiontalouden tarkastusvirasto. Tarkastusviraston asemasta ja tehtävistä säädetään 2 momentin mukaan tarkemmin lailla.

Hallituksen esityksen perustelujen mukaan puoluetuki on erityislaatuinen valtioelinten toimintaan liittyvä avustus. Valtiontalouden

tarkastusvirastolle ehdotetulla puoluetuen käytön valvontatehtävällä on kiinteä yhteys perustuslailla turvatus demokraattisen järjestelmän toimintaan ja siihen tunnettuun luottamukseen. Ehdotetun valvontatehtävän voidaan katsoa soveltuvan luontevasti osaksi Valtiontalouden tarkastusviraston nykyistä tehtäväkokonaisuutta. Ehdotuksen ei voida katsoa johtavan siihen, että tarkastusvirastosta itsestään tulisi valtionapuviranomainen valtionavustuslaissa tarkoitettulla tavalla. Puoluetuki on erityislaissa tarkasti säädetty yhteiskunnallisesti erityisen merkittävä avustus, jonka voidaan katsoa poikkeavan muista valtionavustuksista.

Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan edelleen, että Valtiontalouden tarkastusviraston riippumattoman ja puolueettoman roolin ansiosta valvonnasta tulisi puolueettomampaa kuin poliittisesti johdetun oikeusministeriön toimiessa valvovana viranomaisena. Muutos myös ehkäisisi viranomaisten päällekkäisiä valvontatoimia ja keventäisi siten hallintoa.

Valtioneuvoston kanslia yhtyy hallituksen esityksessä esitettyihin perusteluihin ja kannattaa puoluetuen valvontatehtävän siirtämistä oikeusministeriöltä Valtiontalouden tarkastusvirastolle.

Lakiesityksessä LA 27/2015 vp ehdotetaan muutettavaksi puoluelain 9 §:n 1 momenttia siten, että puoluetukea jaettaisiin kaikille viimeisimpiin eduskuntavaaleihin osallistuneille ja niissä vähintään puoli prosenttia annetuista äänistä keränneille, puolerekisteriin merkityille puolueille. Puoluetuen suuruus määräytyisi kullekin puolueelle suoraan suhteessa vaaleissa kerättyyn äänimäärään.

Valtioneuvoston kanslia ei kannata lakiesitystä, vaan katsoo hallituksen esityksen mukaisesti, että puoluetukea voisi jatkossa saada eduskuntapuolueiden lisäksi puolue, joka saa vähintään kahden prosentin valtakunnallisen kannatuksen eduskuntavaaleissa.

Heidi Viitala
Hallitussihteeri